

Rutin för vilka hälso- och sjukvårdsuppgifter lärlingar och elever får utföra inom kommunal hälso- och sjukvård.

Syfte

Syftet med rutinen är att klargöra vilka hälso- och sjukvårdsuppgifter lärlingar och elever får utföra inom kommunal hälso- och sjukvård. Rutinen är till för skolor och verksamhet som har ansvar för lärlingar och elever. Framtagen av MAS/MAR-nätverket i Sjuhärads kommunalförbund.

Bakgrund till delegerade insatser

Hälso- och sjukvård i kommunen utförs av legitimerad personal. En legitimerad får genom delegering överlåta åt en annan personal (till exempel undersköterska eller vårdbiträde) att utföra en hälso- och sjukvårdsuppgift. En förutsättning för delegering är att en god och säker vård av patienten kan garanteras. I kommunal hälso- och sjukvård ansvarar Medicinskt ansvarig sjuksköterska och Medicinskt ansvarig rehabilitering för att delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter är förenliga med god och säker vård. (SOSFS 1997:14, om delegering av arbetsuppgifter inom hälso- och sjukvård och tandvård).

För att en arbetsuppgift ska kunna delegeras måste det finnas en regel som tillåter det. Många arbetsuppgifter i hälso- och sjukvården har emellertid inga särskilda regler om vem som får göra dessa och kan alltså utföras utan delegering. Ett exempel på det är temptagning. Delegering innebär att någon med formell medicinsk kompetens delegerar till någon som saknar formell kompetens men som förvärvat reell kompetens genom yrkeserfarenhet eller fortbildning. Det är därför inte möjligt att delegera vidare en arbetsuppgift.

Enligt socialstyrelsen är det i grunden inte möjligt för lärlingar och elever att utföra hälso- och sjukvårdsuppgifter inom ramen för delegering. Medicinskt ansvarig kan göra vissa undantag och godkänna att lärling kan få utföra vissa arbetsuppgifter under nära handledning. Detta kan ske enbart under förutsättning att detta är förenligt med en god och säker vård, vilket bland annat innebär att patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet ska tillgodoses (5 kap. 1 § hälso- och sjukvårdslagen).

Elever

Elever som går omvårdnadsprogrammet/kurs omvårdnad 1(Äldreboende/Hemtjänst) har arbetsplatsförlagda studier i fyra veckor och eleven följer handledarens schema. Lärandet ska bidra till att eleverna utvecklar yrkeskunskaper och en yrkesidentitet. De ska också förstå yrkeskulturen och blir en del av yrkesgemenskapen på arbetsplatsen. Under den arbetsplatsförlagda utbildningen är det inte möjligt för studenter att utföra hälso- och sjukvårdsuppgifter inom ramen för delegering enligt Socialstyrelsen.

Elever som går denna placering kan tillsammans med handledaren träna på vissa delegeringsbara insatser som:

- Blodtryck och pulsmätning
- Ta på stödstrumpor
- Linda ben
- Kateterskötsel, såsom tömma kateterpåse

Vilka insatser som är delegeringsbara kan variera mellan de olika kommunerna.

Eleven kan också vara med och förbereda de delegerade insatserna, såsom plocka fram material och assistera, men får inte själva utföra insatserna.

Lärling

En elev som går lärlingsutbildning i gymnasieskolan gör minst hälften av utbildningen på en eller flera arbetsplatser. Det innebär att en lärling kommer att se alla arbetsuppgifter som ingår i det kommande yrket. Lärlingen får träna och utföra tillsammans med handledaren på vissa delegeringsbara insatser som:

- Blodtryck och pulsmätning
- Ta på stödstrumpor
- Linda ben
- Kateterskötsel, som att tömma kateterpåse

Vilka insatser som är delegeringsbara kan variera mellan de olika kommunerna.

Lärling kan också vara med och förbereda de delegerade insatserna, såsom plocka fram material och assistera, men får inte själva utföra insatserna.

För att få ett fördjupande lärande kan lärlingar som fyllt 18 år och går årskurs två gå kommunens delegeringsutbildning, efter det kan de få utföra delegerade hälso- och sjukvårdsinsatser tillsammans med handledaren. Det är alltid handledaren som signerar insatsen.

Delegeringsutbildningen och rutinerna runt delegering kan se olika ut mellan de olika kommunerna.

MAS/MAR-nätverket i Sjuhärads kommunalförbund

